

Berszán Lajos gyimesfelsőlóki plébánossal

POMOGÁTS BÉLA

Berszán Lajossal, a gyimesfelsőlóki egyházközség plébánosával egy jó év-tizede ismerkedtem meg, midőn csíkszeredai barátaim elkalauzoltak a gyimesi hágóra, és útközben meglátogattuk a felsőlóki templomot, plébániát és iskolát, amely lehetőséget adott arra, hogy a Kárpátok túlsó oldalán élő csángó-magyar kisdíákok (lévén szülőföldjükön nem voltak magyar iskolák) anyanyelvükön tanulhassanak. Azóta mind szorosabbá vált barátságunk, több látogatást tettem Felsőlokon, és midőn vagy négy esztendőn át az Illyés Közalapítvány kuratóriumának elnökeként tevékenykedtem, arra törekedtem, hogy a „csángó iskola” mind erősebb anyaországi támogatást kapjon. Ennek a törekvésnek biztató eredményei voltak, és Berszán Lajos iskolaközpontja azóta is bátran támaszkodhat a magyarországi kormányzatok segítségére — legutóbb egy modern tornatermet sikerült felépíteniök.

A felsőlóki plébános és iskolaigazgató 1943. január 15-én született Sepsiszentgyörgyön, de valójában a háromszéki Zágont tekinti szülőfalujának, ahol egész gyermekkorát töltötte. Édesapját ötéves korában elveszítette, és hamarosan meghaltak a kistestvérei is. Özvegy édesanyja egyetlen gyermekeként Zágóban végezte el az elemi iskola hét osztályát, tizenkét éves korától Gyulafehérváron folytatta tanulmányait, az úgynevezett Kántoriskolában (ez egyházi középiskolának számított). Ennek elvégzése után felvételizett az ugyancsak gyulafehérvári Római Katolikus Hittudományi Főiskolára, a teológiai tanulmányok befejezése után, 1966. április 17-én szentelte pappá Márton Áron püspök. Egy rövid ideig tartó görgényüvegcsúri kisegítő lelkési hivatalt követően az első tényleges állomáshelye Csíkszentgyörgy volt. Itteni másfél éves papi működése során találkozott először csángó hívekkel. Ezután Magyarországban segédlelkészként működött, ahol szórványban élő híveket gondozott. A Mezőségen eltöltött négy év után Torja következett, ahol másfél év után a püspök feltorjai plébánossá nevezte ki. A torjai nyolc év után ismét szórvány-településre került, a Beszterce-Naszód megyei Tekére (1980). 1982-től 2000-ig Gyimesfelsőlóki egyházközségének plébánosa volt, itt hozta létre az Árpád-házi Szent Erzsébetről elnevezett gimnáziumot.

Augusztus végén alkalmam adódott arra, hogy ismét meglátogassam Berszán Lajost Gyimesfelsőlókon. Az alábbi beszélgetés ennek a látogatásnak az eredményeként született.

Mondjál valamit életed alakulásáról: hol születtél, milyen családban nevelkedtél, hogy alakult az életed Gyulafehérváron, milyen emlékeket őrzöl Márton Áron püspökről?

Mikes Kelemen szülőfalujából, Zágomból származom. 1943. január 15-én ugyan Sepsiszentgyörgyön kórházban jöttem a világra, mert édesanyám orvosi segítségre szorult. Mindig nagy szeretettel emlegette Fogóján Kristóf doktor urat, akinek kedvességét és jóságát mindig dicsérte. A sepsiszentgyörgyi kórház nemrég vette fel ennek a kedves örmény orvosnak a nevét, ezt a dolgot nagy örömmel vettem tudomásul. Családunkban öt fiú született, de négy kistestvérem kiskorukban egymás után meghaltak, öt éves koromban pedig édesapám is az örökkévalóságba költözött. Ettől fogva édesanyám özvegyen nevelt és taníttatott, nem kötött új házasságot senkivel, erről nekem így vallott: „Apádat egyetlen férfiban sem találtam volna meg.” „Nem akartam fiam, hogy a te életed alakulásába egy idegen beleszóljon.” Csodálom hősiességét és kitartását, 1984-ben hívta magához a Jóis-ten. Papi életem hűségese kísérője volt. Az általános iskolát Zágomban végeztem, ottani tanítóimra, tanárimra hálásan emlékezem vissza. Igaz, hogy néha az iskola nyilvánossága előtt még időnként meg-megszidtak a hittanórák és a templomlátogatás miatt, de éreztem, hogy ezt csak pro forma tették. Ugyanis négy szemközt megdicsértek, amikor megtudták, hogy megyek Gyulafehérvárra. Közülük többen már nem élnek, hálásan gondolok rájuk, hiszen életem alakulásában ők is szerepet játszottak. Gyermekkoromban többször betegeskedtem, mindig meglátogattak, és kedvesen biztattak, bátorítottak.

Életem alakulásában nagy szerepet játszott Buszek László plébános úr. Az ő személyében édesapám helyett édesapára találtam. Ha szabad időm volt, igyekeztem azt nála tölteni, mert sok mindent tanultam tőle és a papi ideált először benne fedeztem fel. Tőle hallottam először a nagy örömhírt: „Márton Áron püspök urat kiengedték a börtönből, a felvételi kéreseedet hozzá kell intézni.” Amikor először Gyulafehérváron megláttam a püspök urat, éreztem, hogy Isten embere van köztünk. Sajnos egy idő után már nem jöhetett hozzánk, mert a kommunista hatalom nem nézte jó szemmel sikeres bérma-útjait és azt, hogy népe kitörő lelkesedéssel fogadta és ünnepelte. Ezért következett a tízéves palotafogsága, ezalatt az idő alatt már csak a templomban láthattuk. Időnként azonban Gyulafehérváron székelyruhás csoportok jelentek meg, mert ha ő nem mehetett a híveihez, hívei keresték fel őt. Az Úr Jézus az Evangéliumban egy olyan békéről beszél, melyet a világ nem adhat. Ezt a belső lelki békét sugározta az ő mosolya, magatartása és egész lénye. Az ő egyéniségét látva értettem meg, hogy mit tartalmaz a kegyelmi méltóság fogalma.

Erettségi után a teológiára iratkoztam be. A teológiai évek alatt többször találkozhattunk vele. Minden reggel hét órakor a püspöki kápolnában mutatta be a szentmisét, a papnövendékek pedig hetente kettésével beosztás szerint asszisztáltak a szentmise alatt. Itt láthattam őt hosszasan elmélyülve imádkozni, mise után ilyenkor válthattunk vele egypár szót is. Büszkén emlegethetem, hogy tanárunk is volt, szociológiát és hodegétikát adott elő. Mivel ő nem jöhetett át a teológia épületébe, mi mentünk át hozzá a püspökségre, és a püs-

pöki palota egyik szobájában egészen családias hangulatban hallgathattuk nagyon értékes előadásait. Éreztük, hogy a tiszta igazságot adja elő, azt az igazságot, amelyről Jézusunk mondja: „Veritas liberabit vos”. Ott tapasztaltuk meg, hogy püspök atyánk valójában a leghabzósebb ember, és azok a rabok igazán, akik egy téves eszme megszállottjaiként önmagukat kötik béklyóba és kellemi világuk nem tud szárnyalni az isteni igazság fényéhez.

1966. április 17-én kilencen sorakoztunk fel előtte, hogy a papszentelés szentségében részesítsen. Utána külön-külön fogadta a papszentelésre érkezett hozzátartozóinkat. Mindenképp volt egypár kedves szava. Édesanyámhoz érve mélyen a szemébe nézett, megfogta a kezét és meleg szavakkal köszönt meg, hogy özvegyen felnevelt, taníttatott és oltárig segített. Édesanyám ezt gyakran emlegette és élete legnagyobb kitérésének tartotta, annyira, hogy amikor a nagy püspök Márton Áron a ravatalon feküdt, odament közvetlen a ravatal mellé és megsimogatta a püspök úr összekulcsolt kezét.

Miként alakult lelkipásztori tevékenységem még gyimesfelsőlaki szolgálatom előtt?

Első kinevezésem Csíkszentgyörgyre szólt a megüresedett kápláni helyre. Pünkösöd ünnepére érkeztem meg, plébánosom Madarász Ferenc szeretettel fogadott és rám bízta az ünnepi nagymise megtartását. Szülőfalumban, Zágomban és környékén nem találkoztam ilyen nagy katolikus tömeggel, a zsúfolt templomban örömmel köteleztem el magamat ennek a népnek szolgálatára. Örömem még inkább növekedett, amikor hittanórákon először találkoztam lelkes gyermekesereggel. Azon kívül a község fiataljai ifjúsági hittanórákon gyűltek össze, belőlük szerveződött a templomi énekkar. Öröm volt velük dolgozni, egy és fél év után azonban plébánosi kinevezést kaptam Magyarorszárvaskendrére, Kolozs megyébe. Itt már csak összesen százhusz hívem volt. Itt találkoztam a sórványvidék minden gondjával, hiszen a környéken kilenc ortodox parókia között négy filiában és a kicsi egyházközségben százhusz hívemmel lelkesítettem a megmaradásra. Jó hívek voltak, sajnos egyre csökkent a létszámuk, ma már a megszűnt plébániák sorsára kerültek. Általában évente meglátogatom a még megmaradt híveket. Első látogatásom nagybőjtben volt, összegyűltek a templomban, szentmisét végeztem értük, utána könnyes szemmel mondták, hogy első húsvétjukat sajnos pap nélkül kell megünnepeljük.

Következő állomáshelyem Feltorja volt. Torja nagyközség, ezért két plébániára oszlik: Altorja és Feltorja. Torja az Apor bárók ősi fészke. Az Apor bárók családjából származik a vértanú püspök, báró Apor Vilmos. Itt újra találkozhattam nagyobb létszámú hittanra járó gyermekekkel, nagy létszámú fiatalok csoportjával. Öröm volt itt is dolgozni. Amikor elindítottuk Gyimesfelsőlokon a Szent Erzsébet Gimnáziumot, Torjáról is jelentkeztek ide növendékek, így a régi kapcsolat nem szakadt meg a torjai hívekkel.

Újra egy olyan plébániára kerültem, amely plébánia már szintén megszűnt. Beszterce-Naszód megyében Teke nevű község nyolcvanöt hívének lettem a plébánosa. Teke mellett még egy megszűnt plébániát

kellott gondjaimba vegyek, Mezőerkedet. Tacs nevű községben három hívem volt, Lúdvég filiában nyolc férfi és egy negyedik osztályos kislány tartozott a katolikus egyházhoz. A legérdekesebb helyzet Szentmáté nevű községben fogadott, ahol alig volt húsz magyar katolikus hívem, de vasárnaponként a kicsi templom zsúfolásig megtelt, mert százhusz görögkatolikus románajkú hívő annyira ragaszkodott katolikus hitéhez, hogy nem voltak hajlandók az ortodox vallásra áttérni, így csak katolikus templomba jártak. Ezért őket is lelkipásztori gondjaimba vettem. A szentmisén a nyelvében kétféle közösség együtt énekelt és imádkozott mindkét nyelven. A prédikációt két nyelven tartottam, tíz percet magyarul és tíz percet románul. Aranyos gyerekek mindkét nyelven olvasták a szent olvasmányokat és végezték a könyörgéseket. Egyik névnapom vasárnapra esett. Ma is örömmel gondolok vissza arra a napra. A román híveim nevében egy akkor hatodik osztályos román kislány magyarul kívülről megtanulva mondta el köszöntőjét és átadott egy csokor virágot. Amikor könnyes szemmel köszöntem meg ezt az udvariasságot, hogy anyanyelvemen köszöntöttek fel, a hívek válasza az volt, hogy én minden vasárnap megszólalok román nyelven is, úgy tartották illendőnek, hogy ők is az én anyanyelvemen köszöntsenek. Ebben a községben éreztem meg a mennyország előízét és elgondoltam, hogy így fogunk együtt lenni Isten országában is, ahol nem lesz ellenségeskedés, nem lesz nemzeti gyűlölet, hanem testvérekként nagy örömben az egy Atyának leszünk a gyermekei. Ezt meg is mondtam nekik.

Tekei plébánosságom idején találkoztam először három református gyülekezettel. Az ökumenia nevében az egységéltre hívtak meg prédikációt tartani. Szentmátéban egy Árpád-kori templomban szólhattam a református gyülekezethez. A szószékről ahogy széttekintettem, felismertem a templomban az én híveimet, magyarokat és románokat egyaránt. Igazi testvéri találkozás volt ez, máig szép emlékem. Ilyen előzmények után kaptam meg Gyimesfelsőlokra szóló áthelyezésemet.

Milyen állapotokat találtál Gyimesfelsőlokon, milyen kapcsolatba kerültél a vidék népével, mikor és hogyan ismerkedtél meg a Kárpátok túlsó oldalán élő magyarokkal?

Gyimesfelsőlokon 1981. augusztus végétől vettem át a plébánia vezetését Gergely Fülöp plébánostól. Elődöm sokat dolgozott és lelkesen. Megnagyította a plébánia templomát két oldalhajóval és a szentélyel. Rendbe tette a plébániát. Néha úgy éreztem magam, mintha a kézbe csak úgy érdemtelenül belecsöppentem volna. Egy kedves család vacsorára hívott meg. Beszélgetés közben szó esett a gyimesi népviseletről. Az egyik családtag, egy nyolcadikos leányka azt mondta, hogy neki van ilyen ruhája. Kértem, hogy mutassa meg, de amikor ment a ruhaért, utána kiáltottam, hogy jobb, ha felöltöd magadra és úgy mutatod be ezt a viseletet. Nagyon megtetszett nekem a gyönyörű viselet és elhatároztam, hogy az egyházi ünnepeket ebben a viseletben fogjuk megtartani. Amikor először tartottunk elsőáldozást ebben a formában, ötvennégy gyerek vonult be énekelve a templomba, a hívek könnyeiket kezdték törölgetni. Azóta is az elsőáldozók ebben a viseletben járulnak először a szentáldozáshoz. Nemsokára bérmálás kö-

vetkezett. Egyházmegyénk püspöke a segédpüspökkel együtt látogatta meg egyházközségiünket, mert négyszáztizenhárom fiatal készült fel a bérmálás szentségének a felvételére. Mind a négyszáztizenhárom népviseletben várta a püspököket. Olyan szép volt a fiatalok csapata, mint egy virágos mező.

Újra nagy hittanos csoportokkal kellett foglalkozzak és az egyházközség területén két helyen tartottam ifjúsági hittanórát. Néha a hitanterem ajtaját nem tudtuk becsukni, mert hamar elfogyott a levegő a teremben, olyan sokan voltunk. Nagy lelki örömet jelentett számomra, hogy vasárnaponként három szentmisén mindig megtelt a templom. A hívek nagy része állattartással foglalkozik. A legelők a havasokon, néha távol a településtől terülnek el. Ott építettek nyári szállásokat a falu lakói. Nem egyszer történt meg, hogy a hegyoldalon a nyári szállás felé tartó ember összeesett és ott találták meghalva. A helyet, ahol meghalt, emlékkereszttel jelölik meg, és általában a temetés után hat héttel megkértek, hogy áldjam meg az emlékkeresztet, és ha lehet, azon a helyen szentmisét is végezzek. Ittlétem alatt már nagyon sokszor és sok helyen végeztem szentmisét ilyen helyeken, nagyon megragadott ezeknek a szentmiséknek családias hangulata és az az áhítat, amellyel ez a nép végigénekelte és imádkozta az egész megemlékezést.

A csángó népcsoporttal egyébképpen csíkszentgyörgyi káplán koromban találkoztam. Ugyanis a csíkszentgyörgyi plébániához tartozott filiaként két csángótelep: Csinód és Egerszék. Kirándulásnak számított nekem, amikor kimehettem hozzájuk. Mindig nagy szeretettel fogadtak, nagy gyermekcsapat szaladt hozzám, alig várták, hogy megkezdjük a hittanórát és utána számháborút meg egyéb gyermekjátékokat játszódjunk az erdő hűvösében. A hívek fából építettek egyszerű templomot maguknak, igazán jó volt velük lenni. Ezért örömmel jöttem Gyimesfelsőlokra, mert tudtam, hogy kedves emberek közé kerülök.

Mikor és hogyan hoztad létre a lelkigyakorlatos házat, majd a gimnáziumot, milyen munkával építetted fel az iskolát és a templomot, kik voltak ebben segítőd?

A romániai rendszerváltás után nagyon sok keresztény gondolkodású ember Csíksomlyó felé tekintett és készült lélekben a csíksomlyói nagy búcsúra. Ebben a nagy készülődésben levelet kaptam a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének debreceni tagozatától, amelyben arra kértek, hogy Pünkösöd szombatja előtt egy nappal megérkezzenek Gyimesfelsőlokra, és Felsőlokról Pünkösöd szombatjának hajnalán együtt szeretnének gyalogos zarándoklatot tartani a felsőloki néppel. A falu népe szeretettel fogadta őket, szállást is adtak nekik. Ezen a közös zarándokúton született meg a gondolat, hogy kellene építeni Gyimesfelsőlokon egy zarándokházat. Támogatásukról biztosítottak, gyűjtést is kezdeményeztek a zarándokház építésére. Pályázatot is nyújtottunk be alapítványokhoz. Egy Németh István nevű cserkésztsízt barátom segített egy pályázati csomagot összeállítani az Ilyés Közalapítványhoz. Munka közben felvetette a kérdést: „Télen mit fogtok csinálni a zarándokházzal, hiszen télen szünetelnek a zarándoklatok. Nem lenne célszerű, ha egy katolikus gimnázium létesülne az épületben, Erdély legkeletibb részében, ott a Gyimesek völgyében, a végeken?”

Kérdése számomra kinyilatkoztatás volt és attól a perctől tudtam, hogy az iskola meg kell valósuljon. A debreceni támogatók beleegyezésüket adták az iskola megvalósulásához, és attól kezdve támogatták az építést. Az alapkövet 1993. május 28-án áldotta meg Bálint Lajos érsek úr a támogatók és a hívek, valamint a gyimesfelsőlóki ifjúság jelenlétében. 1994. szeptember 15-én szentmise keretében nyitottuk meg az első tanévet. Harminc diák lelkesen kezdett a község klubtermében tanulni, mert az épülőfélben levő épületben még nem lehetett iskolai tevékenységet végezni. Közben azonban lázasan folyt az építőmunka, hogy minél hamarabb átköltözhessünk a mi iskolaépületünkbe.

Hálásan gondolok vissza a gyimesvölgyi iskolák igazgatóira, akik óraadó tanárként idejüket áldozták arra, hogy a kezdődő iskola eredményes lehessen. Ugyanakkor köszönettel tartozom Hargita megye akkori főtanfelügyelőjének, Beder Tibornak és csapatának a sok segítségért, amellyel kezdődő iskolánkat jóindulattal anyagilag is és erkölcsileg is támogatták. Ez a jóindulat a mai napig változatlan irányunkban. Azonkívül támogatták az Ilyés Közalapítvány, az Apáczai Közalapítvány és a Mocsáry Lajos Alapítvány. Iskolánk első ballagási ünnepé után megnőtt a Szent Erzsébet Gimnázium diákjainak a száma, sok volt a jelentkező. A jelentkezők létszáma szükségessé tette egy új iskolaépület felépítését. Ebben az építésben a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma Budapestről nyújtott hathatós segítséget. Azonkívül sok áldozatos lelkű ember segített önkéntes adományával.

Milyen képzés folyik a gimnáziumban, milyenek a pedagógiai eredmények, milyen tanárokkal dolgozol, hogyan alakult az iskola élete?

A község három távolabb eső helyein működik három óvoda, a három óvoda mellett három I–IV. osztályos iskola. Ez a három kisebb tanintézmény a Szent Erzsébet Gimnáziumhoz tartozik. Ötödik osztálytól kezdve a gyerekek az iskola főépületében folytatják tanulmányaikat. Kilencedik osztálytól párhuzamos osztályokban tanulhatnak tovább, az A osztályban a humán tárgyakat művelik, a B osztályban viszont a reál tárgyakat tanulják kiemelten. Szaktanáraink vannak, akik az oktatásban is jeleskednek, de ugyanakkor a keresztény nevelésben is elkötelezettek. A következő iskolai évben az iskola húszéves fennállását fogjuk ünnepelni. Ez alatt az idő alatt, a tizenkilenc esztendő eredményeként boldogan mondhatom, hogy itt érettségizett növendékeink között van már végzett orvos, gyógyszerész, színésznő, két doktorándus, s a gyimesi iskolákban több olyan tanár tanít, aki korábban a mi növendékünk volt. Volt diákunk a Szent Erzsébet líceumban tanít angol tanárként. Sok orvosi asszisztens és tanítónő dolgozik egészségügyben és a tanügyben, végül, de nem utolsósorban örömmel említhetem meg, hogy három papot is adtunk az egyháznak, a három közül egyik Rómában végzett. További növendékeink különböző egyetemeken tanulnak: a Sapientia egyetemen, Csíkszeredában és Marosvásárhelyen, Kolozsváron a Babeş-Bolyai egyetemen, Marosvásárhelyen az orvosi egyetemen négyen, a jogi karon is vannak hallgatók tőlünk, egy már végzett közülük. A gyulafehérvári papnevelő intézetben jelenleg három papnövendékünk tanul.

Milyen szerepet vállalt az iskola és a kollégium (bentlakás) a moldovai magyar fiatalok képzésében, anyanyelvi kultúrájuk megőrzésében?

Sokan nyilatkoznak a moldvai csángó kérdésben, hozzáértők és hozzá nem értők. Amit mondok erről a kérdéstről, azt tizenkilenc év alatt tapasztaltam meg. Egyetlen növendékem sem panaszkodott arról, hogy otthoni plébánosa molesztálta volna azért, hogy Gyimesfelsőlokra jár, a katolikus iskolába. Pusztina nevű községben növendékeink kérésére több alkalommal misézhettem, magyar nyelven, a misén moldvai csángó növendékeim énekelték az itt tanult magyar egyházi énekeket, valamint az ő hagyományos szent énekeiket is. Lábnik nevű faluban egy fiatal újmiséskért fel arra, hogy az első miséjén az ünnepi beszédet tartsam meg, a meghívást egy feltétellel fogadtam el, azzal, hogy magyarul is szólhassak. Feltételemet elfogadták, minden vita nélkül, így románul és magyarul mondtam el a szentbeszédet. A mikrofont senki nem kapcsolta ki előttem, figyelemmel végighallgattak. Nem akarom tovább sorolni ezeket a példákat, csak azt szeretném hozzátenni, hogy meglátásom szerint ez a nép mélyen vallásos. Akkor tudnánk igazán megnyerni őket magunknak, ha megtanítanánk arra, hogy vallását magyarul is tudja gyakorolni. Ki milyen nyelven imádkozik és énekel, szívében lelkében olyan nemzetiségűvé válik.

Nyáron Verőcére hívtak meg egy táborba, ahol erről a kérdéstről is szó esett. Megindultam a sátor felé, amelyben ezt a kérdést taglalták, és mielőtt a sátorba értem volna, egy férfi a kezembe adott egy hirdető lapot, amelyen most már nem emlékszem, hogy melyik csángó szervezet iskolákat reklámozott a csángó diákok számára. Ez a férfi hívta fel a figyelmemet arra, hogy Hargita megyében mindenütt közeli iskolát ajánlanak a csángó diákok továbbtanulására, s a Hargita megyében működő két katolikus iskola egyáltalán nem szerepel a prospektuson. Nevezetesen a Segítő Mária Gimnázium Csíkszeredában és a gyimesfelsőloki Szent Erzsébet Gimnázium. Meggyőződésem, hogy az ajánlott iskolák tanulmányi szempontból mindent meg tudnak adni az ott tanuló csángó diákoknak is. Ezekben az iskolákban van ugyan heti egy hittan óra, de a vallásgyakorlatra nem tudnak figyelmet szentelni olyan mértékben, mint ahogy egy katolikus iskola azt megtehetné. A lelki nevelést csak a katolikus iskolák tudnák igazán megadni. Ez a szórólap sikerként könyvel el, hogy Csíkszeredában csángó bentlakást hoztak létre. Szóvá tettem ezen a konferencián, hogy összegyűjtik a csángó gyerekeket ebbe a bentlakásba, mintha elkülönítenék magyarul beszélő diáktársaiktól, így egymás közt tovább használják a számukra könnyebben beszélhető román nyelvet, és így egymás közt a beszélt nyelv továbbra sem a magyar. Talán lelkileg is közelebb kerülnének székely diáktársaikhoz, ha nemcsak a tanórákon lennének együtt velük, hanem azon kívül is együtt lehetnének egy kollégiumban.

Gondolom, ezeket elmondva megfeleltem a kérdésre, hogy mit szeretne tenni és mit vállalt eddig iskolánk a csángó fiatalok nevelésében. Talán mindent megmond az a tény, hogy moldvai csángó diákjaink tisztelettel és a megfelelő udvariassággal kérték meg papjukat, hogy szentmisét végezhessek és szólhassak magyar nyelven templomukban. Mikor közölték velem, hogy kérésükre szíve-

sen látnak az ottani plébánián is, szinte nem hittem, de most visszatekintve életem egyik legszebb vasárnapjára emlékezem. Iskolánk tanári karából többen is részt vettek ezen a szentmisén. Ezután hagyományra vált, hogy érettségi előtt álló diákjaink minden esztendőben magyar nyelvű szentmisét kértek, kérve Isten segítségét a néhez vizsgák előtt. Jelenleg is, habár kevesebben, mint azelőtt, vannak iskolánkban moldvai csángó diákok. Szívesen tanulnak, és el kell mondjam azt, hogy nagyon tehetségesek. Ezután is szívesen várjuk őket. Ha egy kis támogatásban részesülnének a Moldvából itt tanulni kívánó gyerekek, nálunk is és a csíkszeredai Segítő Mária Gimnáziumban is több jelentkező lenne soraikból.

Hogyan alakultak az intézmény magyarországi (illetve egyéb külföldi) kapcsolatai? Milyen segítségre lenne szükség az iskola eredményesebb működéséhez?

Erre a kérdésre egy felsorolással válaszolhatok. Az első adományt az Illyés Közalapítvány pályázat útján juttatta el az iskola építésére. Többször is segített megnyert pályázatokkal. Az Apáczai Közalapítványtól iskolai bútorokra, felszerelésekre kaptunk támogatást, majd telekvásárlásra, iskolabóvításra adott jelentős összeget. A korábban létezett Mocsáry Lajos Alapítvány szintén kétszer járult hozzá az iskola fejlesztéséhez. Iskolánk 1994-ben egy osztály létszámú diákkal indult. A 2012/13-as tanévben 490 diákkal dolgoztunk. A Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumának támogatásával épült fel egy újabb, a tanítást szolgáló épület. Ebben az épületben tizenkét osztályteremben folyik az oktatás. Az első épület, ahol kezdetben működött az iskola, bentlakásnak (kollégiumnak) ad helyet. A magyar püspöki kartól is kaptunk támogatást, pár alkalommal Beer Miklós váci megyéspüspök úrtól kapott az iskolánk adományt, valamint tornaterem építésére Kiss Rigó László szeged-csanádi püspök úr jelentős összeget adományozott. Ebből az adományból fedeztük a tervezési és engedélyeztetési költségeket, valamint az építést is megkezdhattuk az alapozástól, és már az építéssel a földből is kiemelkedtünk és állnak a tartóoszlopok is.

A már elkezdett tornaterem építésének folytatására és befejezésére a magyarországi Miniszterelnöki Hivatal utalt ki támogatást. Ezt a támogatási szerződést már alá is írták. Isten előtt tudva van az a sok kedves adakozó, akik az anyaországból adományaikkal segítettek. Kívánom, hogy töltsse el őket az a boldog tudat, hogy ők is részesek abban, hogy itt a végeken, a Kárpát gerincen innen működik egy magyar intézmény, amely szolgálja nemzeti megmaradásunkat és a hit erejével támogatja diákjainkat. A kollégium fenntartására ezen kívül adományok érkeztek Svájcból, Kanadából, Hollandiából és Ausztráliából. Egy karácsonyi ünnepet Svédországban tartottam több településen is, ottani magyar testvéreink szívesen adakoztak és érdeklődtek iskolánk iránt. Több kedves személyes ismerősöm és barátom anyagi és erkölcsileg támogatta az iskolánkat, Isten fizesse meg nekik.

Végezetül megemlítem, hogy a Keresztény Értelmiségiek Szövetségének debreceni tagozata minden esztendőben gazdag Mikulás-ajándékkal keresi fel iskolánkat, megörvendeztetve diákokat, tanárokat és az iskolánkban dolgozó alkalmazottakat.